

Tuin-governance

Een nieuwe blik op de privétuin als commons

VALERIE DEWAELEHEYN [VRIJWILLIG ONDERZOEKSTER KENNISCENTRUM TUIN+]

Privétuinen zijn zowel ruimtelijk als cultureel een essentieel onderdeel van het Vlaamse landschap. Elke tuin op zich kan een waaier aan producerende, regulerende en culturele ecosysteemdiensten ondersteunen en leveren, zoals de productie van voedsel, het vastleggen van koolstof en het bieden van een veilige omgeving om in contact te komen met de natuur. Het collectieve potentieel van tuinen is nog groter en ligt in de optelsom van vele kleintjes, maar ook in het streven naar synergie. Dan gaat het zowel over synergieën tussen ecosysteemdiensten binnen het tuincomplex als over complementariteit van het tuincomplex met het omliggende landschap.

In de praktijk zien we in elk van de individuele tuinen een veelheid aan beslissingen die een negatieve impact hebben op het leefmilieu, het klimaat en vele ecosysteemdiensten. Zo is er de toename aan verharding en het uitspoelen van nitraat naar het grondwater door overmatig meststoffengebruik. Beslissingen van individuele tuiniers, en de effecten die ze sorteren, kunnen elk op zich misschien beperkt zijn. Maar wanneer we het geheel van al deze beslissingen en hun impact binnen het tuincomplex bekijken, wordt duidelijk dat ook hier de optelsom van vele kleintjes een groot maakt.

Van een ‘tirannie van kleine beslissingen’...

Het tuincomplex is in essentie een aggregaat van meer dan twee miljoen private landschapjes, die beheerd worden door minstens evenveel tuiniers. Ieder van deze beheerders wordt bij keuzes over inrichting en beheer beïnvloed door een waaier aan factoren: de eigen smaak, voorkeuren en behoeften én die van de andere gezinsleden of tuingebruikers; sociale normen en waarden; marketing; achtergrond en kennis. Vaak is het resultaat van zo’n veelheid aan beslissingen niet gewenst of bedoeld door de samenleving. Zo zorgt de geschatte toename van 1,3m² verharding per tuin per jaar ruwweg voor een totale jaarlijkse toename van 2,65 km² aan verharding binnen het tuincomplex. Dit fenomeen – bekend als

‘de tirannie van kleine beslissingen’ – werd al in 1966 beschreven door Alfred Kahn in de context van de markteconomie. De privé-tuin is de perfecte plek voor dit soort tirannie. Spijtig genoeg zijn leefmilieu en klimaat hier bijzonder gevoelig aan.

...naar ‘een hulpbron door kleine tuiniersacties’

De tirannie van kleine beslissingen is niet onoverkomelijk. De aggregatie van kleine incrementele veranderingen in individueel tuinbeheer kan het leefmilieu, het klimaat en de samenleving ten goede komen. Zo zou het planten van één bijkomende boom in 10% van de tuinen in Leicester (VK) een bijkomende hoeveelheid van 927 ton koolstof vastleggen. De tirannie van kleine beslissingen kan dus gevormd worden naar een ‘hulpbron door kleine tuiniersacties’. Het tuincomplex wordt zo een collectieve hulpbron, waarbinnen de optelsom van duurzame individuele tuiniersbeslissingen positieve effecten heeft op milieu en klimaat.

Nood aan tuin-governance

Het mobiliseren van het Vlaamse tuincomplex als hulpbron is een uitdaging die vraagt om een specifieke vorm van governance. Tuin-governance streeft veranderingen in kennis, instellingen,

**‘ACH, ÉÉN PEUKJE,
KLINKT HET
40 MILJOEN KEER
PER JAAR’**

ZWERFVUILCAMPAGNE OVAM 2013